МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

«БОРЩІВСЬКИЙ АГРОТЕХНІЧНИЙ ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ НУБІП УКРАЇНИ»

Циклова комісія агрономічних дисциплін

ІНФОРМАЦІЙНО-МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ

ВЕКТОР РОЗВИТКУ: ФОРМАЛЬНА, НЕФОРМАЛЬНА ТА ІНФОРМАЛЬНА ОСВІТА

Путівник щодо визнання результатів навчання, саморозвитку та здобуття професійних компетентностей

2026

Укладачі:

Ірина ДЕСНЕНА – спеціаліст вищої категорії, викладач-методист

Галина КЛЮЦОВИЧ- спеціаліст вищої категорії, викладач-методист

Надія МАРУЩАК – викладач, спеціаліст вищої категорії

Марія ВИСОЧИНСЬКА - викладач, спеціаліст вищої категорії

Розглянуто та схвалено

на засіданні циклової комісії агрономічних дисциплін

Протокол № _9_ від «_20_» ____04_____ 2026 р.

Голова циклової комісії _____ Ірина ДЕСНЕНА

ФОРМАЛЬНА, НЕФОРМАЛЬНА ТА ІНФОРМАЛЬНА ОСВІТА — ТРИ ВЕКТОРИ БЕЗПЕРЕРВНОГО НАВЧАННЯ (LIFELONG LEARNING)

Мета: розкрити сутність, ключові відмінності та взаємозв'язок трьох видів освіти (формальної, неформальної та інформальної); навчити студентів ефективно поєднувати їх для розбудови власної освітньої траєкторії, а також пояснити механізми перезарахування результатів неформального навчання у фаховому коледжі.

Сьогодні ми поговоримо не просто про загальні поняття освіти, а про ті реальні можливості, які гарантовані вам безпосередньо в нашому Борщівському агротехнічному фаховому коледжі.

Навчання у своєму коледжі ви проходите за формальною формою освіти — ви опановуєте обрану освітньо-професійну програму, складаєте сесії, захищаєте курсові роботи й у результаті отримуєте диплом фахового молодшого бакалавра державного зразка.

Проте освітній простір Борщівського коледжу цим не обмежується! В коледжі затверджено та діє «Положення про порядок визнання результатів навчання, здобутих у неформальній та інформальній освіті».

https://old.batk.edu.ua/images/jyrust/polozhennja/21polozh.pdf

Що це означає для кожного з вас на практиці?

Це означає, що якщо ви паралельно пройшли якісний онлайн-курс (наприклад, на *Prometheus* чи *Coursera*), відвідали фаховий тренінг, воркшоп чи здобули важливі практичні навички самостійно — коледж має офіційний законний механізм перезарахувати ці результати у вашій навчальній дисципліні!

Слід також пам'ятати, що реалізовувати ці можливості ви можете, зокрема, через індивідуальний навчальний план, який розробляється відповідно до «Положення про організацію освітнього процесу в "Борщівському агротехнічному фаховому коледжі"».

КОНЦЕПЦІЯ «ОСВІТА ПРОТЯГОМ ЖИТТЯ» (LIFELONG LEARNING)

У XXI столітті формула «навчився один раз на все життя» остаточно втратила актуальність. Знання оновлюються надзвичайно швидко, а технології змінюють ринок праці щороку. Сучасна парадигма навчання базується на концепції **Lifelong Learning** — освіта протягом усього життя.

Згідно із Законом України «Про освіту», людина реалізує своє право на освіту впродовж життя через три основні види (види здобуття освіти):

1. Формальну освіту
2. Неформальну освіту
3. Інформальну освіту (самоосвіту)

Розуміння того, як працюють ці три види та як їх комбінувати, є ключем до вашої конкурентоспроможності як майбутнього фахівця.

1. СУТНІСТЬ ТА ОСОБЛИВОСТІ ТРЬОХ ВИДІВ ОСВІТИ

Освіта протягом життя:

1. **Формальна (**коледж **-** одержання диплому)
2. **Неформальна (** курси, тренінги)
3. **Інформальна (** досвід, самоосвіта)

1. Формальна освіта

Це офіційна, здобувана в навчальних закладах освіта, яка регламентується державними стандартами та завершується отриманням документа про освіту державного зразка (атестат, диплом фахового молодшого бакалавра, бакалавра тощо).

Де здобувається: фахові коледжі, інститути, університети, академії.

Основні ознаки:

- Системність, чіткі терміни та структурована програма (освітньо-професійна програма, робочі навчальні плани).
- Наявність контрольних заходів (сесії, державна атестація, захист дипломних проєктів).
- Визнаний державою підсумковий документ (диплом).

2. Неформальна освіта

Це освіта, яка здобувається, як правило, за освітніми програмами та не передбачає присудження визнаних державою освітніх кваліфікацій за рівнями освіти, але може завершуватися видачею документів (сертифікатів, свідоцтв).

- **Де здобувається:** онлайн-платформи (Coursera, Prometheus, edX, Udemy), тренінгові центри, професійні курси, воркшопи, літні школи, освітні хаби, вебінари від лідерів галузі.
- **Основні ознаки:**
- Гнучкість та орієнтованість на практичні, вузькоспеціалізовані запити.
- Швидке оновлення матеріалу відповідно до вимог ринку.
- Наявність сертифіката про проходження (підтверджує здобуті компетентності).

3. Інформальна освіта (самоосвіта)

Це самоорганізоване здобуття особою певних компетентностей під час повсякденної діяльності, пов'язаної з роботою, родиною чи дозвіллям, а також через читання, перегляд навчального контенту чи взаємодію з іншими людьми.

Джерела: професійна література, наукові статті, навчальні відео на YouTube, спеціалізовані підкасти, консультування з колегами, виконання практичних побутових або робочих завдань.

Основні ознаки:

- Спопонтанність та відсутність чіткої структури/графіка.
- Індивідуальний темп та повна свобода вибору.
- Відсутність офіційних підсумкових документів (оцінкою є сам практичний результат).

2. ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ

Щоб краще зрозуміти відмінності між цими видами, порівняємо їх за ключовими параметрами:

Параметр	**Формальна освіта**	**Неформальна освіта**	**Інформальна освіта**
Структура	Чітко регламентована, стандартизована	Гнучка, адаптована під конкретну тему	Відсутня (стихійна, за потреби)

Параметр	Формальна освіта	Неформальна освіта	Інформальна освіта
Організатор	За заклад освіти (коледж, університет)	Курси, громадські організації, компанії	Сам здобувач освіти
Тривалість	Довгострокова (1–4 роки)	Короткострокова (від кількох годин до місяців)	Безперервна (впродовж життя)
Результат / Документ	Диплом державного зразка	Сертифікат, свідоцтво	Практичне вміння, особистий досвід
Головна цінність	Фундаментальна база, офіційний статус	Актуальні практичні навички (Hard/Soft)	Самостійність, широка ерудиція

3. ВЗАЄМОЗВ'ЯЗОК ТА ПЕРЕЗАРАХУВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ У КОЛЕДЖІ

Ці види освіти не протиставляються, а **доповнюють один одного**.

Формальна освіта в коледжі створює систематичний міцний фундамент знань, неформальна — дозволяє оперативно поглибити знання у вузьких нових напрямах або прокачати «м'які навички» (Soft Skills), а інформальна — формує щоденний досвід та критичне мислення.

Як визнати результати неформальної освіти у своєму коледжі?

Відповідно до законодавства України, кожен студент має право на **визнання результатів навчання, здобутих у неформальній або інформальній освіті**.

Це означає, що якщо ви пройшли якісний онлайн-курс (наприклад, на *Prometheus* чи *Coursera*) або тренінг, який за обсягом та змістом відповідає окремій темі або всій навчальній дисципліні з вашого навчального плану, коледж може **перезарахувати** ці результати!

Алгоритм дій для здобувача освіти:

1. **Повідомити викладача / куратора** про проходження зовнішнього курсу та надати програму цього курсу.

2. **Подати заяву** на ім'я заступника директора з навчальної роботи з проханням визнати результати навчання.

3. **Надати підтвердження:** сертифікат (із зазначенням кількості годин/кредитів, ПІБ та переліку вивчених тем).

4. **Пройти процедуру оцінювання:** предметна (циклова) комісія розглядає відповідність матеріалу та, за потреби, проводить коротку співбесіду чи тестування для підтвердження компетентностей.

5. **Отримати перезарахування:** відповідні бали зафіксуються в журналі та заліковій книжці.

4. ЯК СТУДЕНТУ ЕФЕКТИВНО БУДУВАТИ ВЛАСНУ ОСВІТНЮ ТРАЄКТОРІЮ?

Щоб стати високовартісним фахівцем на ринку праці, використовуйте синергію всіх трьох видів освіти:

1. **Не обмежуйтеся лише аудиторними заняттями.** Сумлінно засвоюйте базову програму в коледжі (формальна освіта), але паралельно шукайте суміжні курси.

2. **Регулярно проходьте безкоштовні онлайн-курси.** Підпишіться на освітні платформи. Додавайте отримані сертифікати до свого резюме та портфоліо — це сигнал роботодавцю про вашу мотивованість.

3. **Розвивайте цифрову гігієну та читайте фахову літературу (інформальна освіта).** Перетворіть свій інформаційний простір (соціальні мережі, YouTube) на джерело знань: підпишіться на експертів вашої галузі, тематичні Telegram-канали та подкасти.

4. **Вивчайте іноземну мову.** Більшість новітніх матеріалів неформальної та інформальної освіти з'являються англійською мовою.

Диплом фахового коледжу (формальна освіта) — це перепустка до професії та гарантія того, що ви володієте фундаментальною базою. Проте ваша реальна майстерність, кар'єрне зростання та адаптивність залежать від того, наскільки активно ви використовуватимете можливості неформальної та інформальної освіти протягом усього життя.

Будьте допитливими, не зупиняйтеся на досягнутому та інвестуйте у власний розвиток щодня!

.

Інструкція з визнання результатів неформальної та інформальної освіти

Отримали сертифікат на онлайн-курсах чи пройшли тренінг? Ви можете зарахувати ці результати у своєму навчанні!

Покроковий алгоритм перезарахування:

1. **Збір документів:** Отримайте сертифікат (із зазначенням кількості годин/кредитів ECTS та переліком тем) або підтвердження проходження курсів.
2. **Подання заяви:** Зверніться із заявою до голови циклової комісії чи завідувача відділення до початку вивчення відповідної дисципліни (або протягом перших тижнів семестру).
3. **Розгляд:** Предметна (циклова) комісія оцінює відповідність програмних результатів навчання за сертифікатом результатам навчальної дисципліни.
4. **Рішення:** На підставі рішення комісії видається розпорядження/наказ про перезарахування відповідних тем або навчальної дисципліни в цілому.